

Vzdělávací obor: **Hudební, taneční a dramatická výchova**

Očekávaný výsledek učení: UAK-HTD-001-ZV5-002

Využívá jednoduché postupy a prostředky vycházející z hudby, tance, divadla při samostatných i společných interpretačních a tvůrčích činnostech.

Popis úrovně **Na cestě:**

- V činnostech se seznamuje se základními prostředky a postupy vycházejícími z hudby, tance a divadla, ale také jiných druhů umění a s možností využívání digitálních technologií a nástrojů.
- Používá základní reprodukční, interpretační a tvůrčí dovednosti k vyjádření dějů, stavů, emocí, představ, situací a vztahů, specificky potom:

Hudební výchova:

- Na základě vedení učitelem se postupně učí zorientovat ve formě, dynamice, náladě hudby a demonstruje různé kvality hudby pohybem či doprovodným zvukem, hlasem, tóny jednoduchých nástrojů.

Taneční a pohybová výchova:

- Objevuje základní pohybové a výrazové možnosti svého těla v kreativních pohybových hrách a jednoduchých tanečních improvizacích.

- Osvojuje si pohybové a taneční dovednosti týkající se základních aspektů pohybu: prostorového, časového a dynamického.

- Propojuje svůj pohyb s představou a s hudebním doprovodem, objevuje tak vlastní taneční tvarosloví (osobitý pohybový slovník).

Chyť míč – zatanči pocit

Autorka: Markéta Pucová

Úvod/kontext/anotace:

V této skupinové tvůrčí aktivitě s využitím pomůcky (měkkého míče), založené na principu hry, žáci objevují různé možnosti, jak vlastním pohybem / tanečním pohybem vyjádřit nebo ztvárnit některé základní emoce: radost, smutek, hněv (vzteky) a strach. Zaměřují se na vnímání nálady a dynamiky hudebního doprovodu (skladby, písně, improvizace), který přímo podporuje pohybové/taneční vyjádření dané emoce. V tvůrčí aktivitě vedeme žáky k prozkoumávání a uvědomování základních emocí a pocitů, objevování uměleckých prostředků v hudbě a tanci, kterými lze tyto emoce vyjadřovat (melodie dur/moll, tempo, rytmus, barva, nálada, jemný/energický pohyb, silný/lehký pohyb, pomalý/rychlý pohyb, využití prostoru – kinesféry, úrovně, směry). Jedná se o skupinovou tvůrčí činnost, ve které ale mohou žáci vnímat jedinečnost vyjadřování každého z nich.

Zadání pro žáky:

K aktivitě potřebujeme minimálně jeden měkký míč (overball o průměru cca 30 cm), v případě větší skupiny žáků je vhodnější mít dva nebo tři míče. Hra má i variantu, kdy máme míč pro každého žáka nebo dvojici. Předmět ve hře stimuluje pohybové vyjadřování, přináší do aktivity hravost a pomáhá žákům nacházet vhodný pohyb / taneční pohyb k vyjádření emoce. K podpoře pohybového vyjádření učitel předem vybírá hudební

skladby, písně nebo s žáky v hodině vytváří živý hudební doprovod. V tom případě nabídne dětem vhodné hudební nástroje.

Varianta s jedním až třemi míči:

Učitel s žáky stojí v kruhu a má v ruce míč.

- A. Tento míč má vždy nějakou náladu, která ovlivňuje toho, kdo míč zrovna u sebe má. První emoce, kterou si budeme s míčem posílat, je radost. Nyní tedy držím veselý, radostný míč a působí na mě tak, že když ho mám, tak se hýbu, tančím s pocitem radosti. Poté učitel posílá míč po kruhu a každý se chvíli s míčem pohybuje radostně, poskočí si apod., dokud se míč nevrátí zpět k učiteli.
- B. Teď se nálada míče změnila... zkuste hádat, jakou emoci na mě míč působí (učitel vyjadřuje tanečním pohybem smutek). Když žáci uhodnou, opět posílají míč po kruhu.
- C. Nyní, vždy když předám/hodím míč tomu, kdo je na řadě, míč musí svou náladu změnit (z radosti na smutek, ze smutku na radost).
- D. Když jsme si střídání vyzkoušeli, utvoříme tolik menších kruhů, kolik máme míčů (např. tři kruhy po osmi žácích, v každém kruhu je jeden míč). Žáci si ho předávají a s každým předáním míč mění náladu a působí na pohybové vyjádření toho, kdo ho právě má.
- E. Podobným způsobem prozkoumáme další emoce – hněv (vztek) a strach.
- F. Nakonec každý, kdo chytí míč, může sám rozhodnout, jak se nálada míče proměnila (nebo může zůstat stejná, s jakou mu míč předal spolužák). Ostatní hádají, o kterou emoci jde.
- G. V reflexi si s žáky povídáme, co pro ně bylo příjemné, co nepříjemné, která emoce se jim vyjadřovala snadno, a která ne. Vyzveme žáky, aby se podělili o své nápady, jaké další emoce nebo pocity by se ještě daly pohybem vyjádřit (láska, úžas, odpor, obdiv, nuda...).
- H. Zaměříme se na verbální reflexi toho, jakých pohybových, dynamických, časových a prostorových kvalit si všimli, když vyjadřovali pohybem jednotlivé emoce – kdy byl pohyb rychlý, pomalý, silný, lehký, prudký? apod.

Varianta, kdy je k dispozici míč pro každého žáka nebo pro každou dvojici.

- A. Všichni žáci jsou rozmístěni volně v prostoru a každý má svůj míč nebo dvojice s míčem stojí naproti sobě. Učitel vysvětlí princip hry, ve které je míč nositelem nějaké emoce (náladu) a působí na toho, kdo míč má. Učitel vybírá emoci a žáci se s míčem pohybují volně v prostoru a pohybem/tancem vyjadřují danou emoci (jaký bude můj pohyb, když je míč smutný?). Dvojice si míč předávají.
- B. Na závěr si ponecháme jen jeden míč a utvoříme společný kruh. Předáváme si míč po kruhu a každý sám rozhodne, jak se nálada míče promění (nebo zda zůstane stejná jako u předchozího žáka). Ostatní se snaží uhodnout, o jakou emoci jde. Práce v kruhu umožňuje žákům pozorovat různorodá pohybová/taneční vyjádření ostatních spolužáků a uvědomit si, že emoce vyjadřujeme možná podobně, ale přesto každý po svém.
- C. Proces zakončíme společnou reflexí.

Práce s hudebním doprovodem:

Hru propojujeme s hudebním doprovodem, který pohybový/taneční projev podněcuje a podporuje. Žáky vedeme k vnímání nálady hudby a k rozeznávání emocí, které hudba vyjadřuje. Učitel vybírá hudební skladby (může hrát sám na nástroj nebo využít poslechové skladby). Vnímání emocí můžeme ve zpěvu písně, v hlasovém vyjádření nebo nechat děti experimentovat s hrou na hudební nástroje a s předměty, které vydávají různé zvuky (šustění igelitu, trhání papíru, bubnování na stůl, vrzání dveří apod.).

Náladu, jakou míč „nese“, pak může ovlivňovat hudba. Žáci, kteří tančí / pohybují se s míčem v prostoru, reagují na změny v hudebním doprovodu. Se změnou v hudbě předávají míč spolužákovi nebo promění svůj pohyb/tanec. Třidu lze rozdělit na dvě skupiny – hudebníky a tanečníky.

Vazba na klíčové kompetence

Název KK Složka KK Kód OVU	Znění OVU	Vzdělávací strategie

KK Kulturní: Kulturní a umělecké sebevyjádření, KKT- SVJ-000-ZV5-001	<i>Vyjadřuje své myšlenky a pocity prostředky různých forem umění</i>	- organizují tvůrčí aktivity, ve kterých mají žáci možnost vyjádřit své myšlenky a pocity prostřednictvím hudby, tance a pohybu, tímto způsobem podporují jejich kreativitu a sebevyjádření
KK Osobnostní a sociální: Identita, KOS-SEB-000-ZV5-001	<i>Poznává jedinečnost vlastní osobnosti</i>	- poskytují žákům prostor pro poznávání sebe sama - vedu žáky k tomu, aby si uvědomovali emoce a potřeby sebe sama i druhých - poskytují uznání a pozitivní zpětnou vazbu, aby žáci pocítili svou hodnotu a úspěchy

Metodický komentář pro učitele

1. Žáci v této aktivitě objevují, že mohou prostřednictvím uměleckých prostředků (pohybem, zpěvem, hrou na hudební nástroj) vyjádřit emoce a pocity.
2. Učí se rozeznávat písně v náladě veselé (dur) nebo smutné (moll).
3. Ve společné reflexi, která je důležitou součástí tvůrčí aktivity, žáci pojmenovávají svůj vztah k vyjadřovaným emocím a své pozorování, jak různorodé vyjadřování emocí může být.
4. Učitel vede žáky k porozumění, že vzájemné sdílení má hodnotu pro společnou tvůrčí atmosféru a pro vytvoření bezpečného prostoru pro vyjadřování emocí.
5. Ilustrativní úloha vede také k naplňování oborového OVU **UAK-HTD-001-ZV5-002**: (Využívá jednoduché postupy a prostředky vycházející z hudby, tance, divadla při samostatných i společných interpretačních a tvůrčích činnostech), a to fázi Na cestě. Žáci ve hře využívají základní reprodukční, interpretační a tvůrčí dovednosti k vyjádření stavů a emocí a představ s nimi spojenými. Propojují svůj pohyb s hudebním doprovodem, objevují pohybové a výrazové možnosti svého těla a při hře na hudební nástroje nebo při vnímání hudebního doprovodu se učí orientovat v dynamice a náladě hudby. Žáci vyjadřují různé kvality hudby pohybem, hlasem nebo tóny jednoduchých nástrojů.

Popis ověřování

Učitel sleduje:

- jak se žák zapojuje do hry;
- míru žákovy odvahy vyzkoušet si vyjádřit emoce v pohybovém, tanečním a hudebním projevu;
- jak žák vybírá hudební nástroje, jejichž zvuk podporuje vyjádření konkrétní emoce (např. bicí nástroje jako buben, tamburína pro vyjádření hněvu, rumba koule nebo flétna pro vyjádření radosti);
- zapojení žáka do sdílení osobních prožitků a pocitů ze hry;
- zda žák dokáže pojmenovat emoce, které bylo pro něho snadné vyjádřit, a které ne;
- zda žák poznává, že různí lidé projevují a vyjadřují emoce různým způsobem.